

Рис. 2. Вікно програми "Мій комп'ютер".

Розміри вікна можна змінювати, а саме вікно *перетягувати* з одного місця на інше.

Для збільшення чи зменшення розмірів вікна курсор встановлюють на межі вікна або в кутку (курсор змінить вигляд), натискають на ліву клавішу миші і, не відпускаючи її, перетягують межу.

Перетягування піктограми (принцип **drag-and-drop**) виконують так: над нею клацають і не відпускаючи лівої клавіші миші, перетягують курсор у потрібне місце; клавішу відпускають. Вікно перетягують, захопивши рядок з назвою.

Вікно можна розгорнути на весь екран, надати йому попереднього вигляду, чи закрити, якщо воно зайве. Якщо ж вікно потрібне, але воно займає на екрані надто багато місця, його мінімізують. Мінімізоване вікно набуває вигляду підписаної кнопки на панелі задач.

На екрані може бути декілька вікон програм чи папок, їх розташовують каскадом чи поруч. Однак лише одне вікно є активним. Рядок з його назвою має інший колір, ніж відповідні рядки неактивних вікон. Щоб зробити вікно активним, треба клацнути мишею будь-де в його межах. Працюють лише з активним вікном.

Закрити вікно (і відповідну програму) можна одним із такі шести способів:

- 1) клацнути на кнопці;
- 2) двічі клацнути на *системній кнопці* (вона є ліворуч у ряді заголовка вікна і має вигляд рисунка);
- 3) клацнути на системній кнопці один раз і з отриманого меню виконати команду Закрити;
- 4) клацнути на пункті **Файл** і виконати команду **Закрити**;
- 5) клацнути правою кнопкою у рядку заголовка (отримає контекстне меню рядка) і виконати команду Закрити;
- 6) натиснути на комбінацію клавіш **Alt+F4** (закрити поточне. вікно) або **Shift+Alt+F4** (закрити декілька підпорядкованих вікон).

Мінімізоване вікно можна закрити одним із таких способів:

- 1) викликати контекстне меню кнопки, клацнувши над нею правою клавішею миші, і виконати команду Закрити;
- 2) якщо у контекстному меню панелі задач доступна команда Відмінити згортання, то виконати її. Розгорнуті вікна закрити різними способами, зокрема, комбінацією клавіш Shift+Alt+F4;
- 3) натиснути по черзі на кнопки на панелі задач: вікна відкриваються, закрити їх відомими способами.

Над об'єктами чи елементами вікна визначені конкретні дії (вивчатимемо далі), які можна виконати різними способами, зокрема за допомогою *контекстного меню*.

Щоб отримати контекстне меню елемента, треба клацнути над елементом правою клавішею миші.

Користувач може налаштувати вигляд екрана (робочої столу): змінювати кольори всіх елементів вікон, добирати з меню д вподоби тло, а також вигляд рисунка основного екрана.

Окрім вікон програм і папок, є так звані *діалогові вікна* команди які відкриваються під час роботи з командами меню (рис. 2) тощо Увівши потрібні дані, їх закривають кнопками ОК або Відмінити. Розглянемо правила вимикання комп'ютера. Комп'ютер вимикати *відразу* не можна. Спочатку потрібно натиснути на кнопку Пуск і послідовно виконати пункти Закінчення роботи і Вимкнути або Перезавантажити. Натиснувши на комбінацію клавіш Alt+F4, Enter, процес вимикання комп'ютера можна значно пришвидшити

Зауваження 1. Порушення правил вимикання або самовимикання комп'ютера внаслідок раптового зникнення живлення може призвести до неполадок у системних файлах на диску і під час наступного вмикання комп'ютера деякий час працюватиме програма **ScanDisk**, яка усуватиме їх.

Зауваження 2. Основні поняття і принципи роботи користувача в операційній системі **Windows 98** збігаються з описаними.

Хід роботи

1. Відкрийте вікно об'єкта "**Мій комп'ютер**". Двічі клацніть над його піктограмою лівою клавішею миші.
2. Розгорніть вікно на весь екран. Клацніть на кнопці .
3. Надайте вікну попереднього вигляду.
4. Мінімізуйте вікно.
5. Розгорніть мінімізоване вікно.
Клацніть над кнопкою "Мій комп'ютер" у панелі задач.
6. Закрийте вікно.
Закрити вікно можна одним з описаних вище способів.
7. Знову відкрийте вікно об'єкта "Мій комп'ютер".
8. Змініть розміри вікна.
Чи є у вікні смуги прокручування?
9. Зменшіть розміри вікна, щоб з'явилися смуги прокручування.
10. Проєкспериментуйте зі смугами прокручування.
Перетягніть бігунці або клацніть лівою клавішею миші на кнопках для вертикального перегляду тощо.
11. Виберіть найоптимальніший, на вашу думку, розмір вікна.
12. Активізуйте (викличте) контекстне меню робочого поля вікна.
Щоб викликати контекстне меню елемента (тут - робочого поля), треба над елементом (тут - над чистим місцем поля) клацнути правою клавішею миші.
13. Розташуйте піктограми у вікні чотирма способами.
Є чотири способи розташування піктограм у вікні: великі, малі, список, таблиця (детально). Виберіть у контекстному меню пункт Вигляд, перейдіть у його підменю і виберіть Великі або Список, Спостерігайте за змінами у робочому полі.
14. Виконайте пункти 12-13, щоб задати інші три способи розташування піктограм.
Розташувавши піктограми у вигляді таблиці (рис. 3). Перепишіть у звіт характеристики (властивості) декількох об'єктів.
15. Розташуйте піктограми, вибираючи Великі або Малі але тепер користуйтеся засобами основного меню вікна.
Виберіть в основному меню пункт Вигляд і потрібний підпункт. Яке розташування піктограм Вам більше до вподоби? Якщо піктограм мало, то варто вибирати Великі, а якщо багато, то — Малі (або Список).

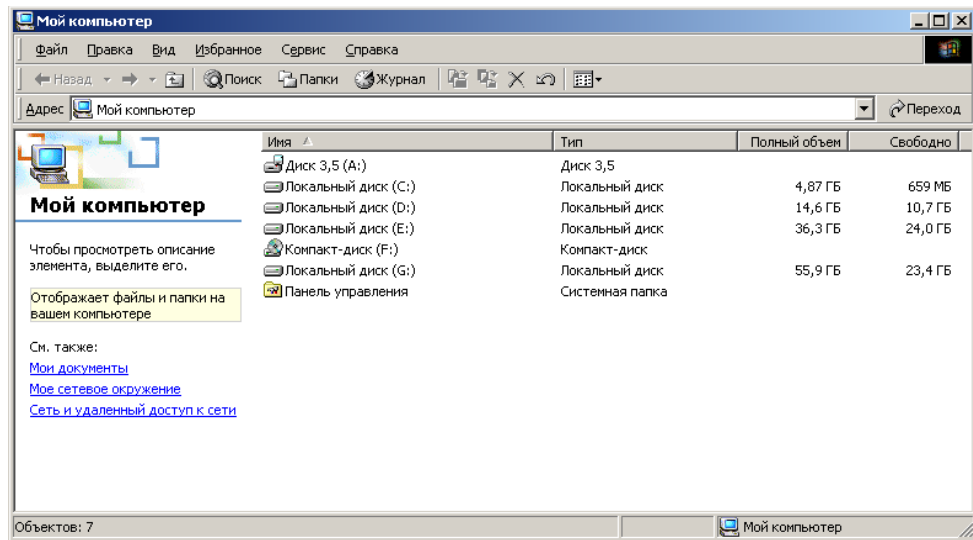

Рис. 3. Розташування піктограм у вигляді таблиці (детально).

16. Увімкніть/вимкніть панель інструментів і рядок статусу вікна. Скористайтеся відповідними командами пункту Вигляд основного меню. Вмикання/вимикання відбувається шляхом повторного виконання потрібної команди. Діючий режим позначений біля команди меню "пташкою" або кружечком. *Перерисуйте вигляд панелі у звіт. Яку інформацію містить рядок статусу (див. Рис.2)?*
17. Змініть розташування піктограм у вікні перетягуванням.
18. Відкрийте вікно диска C:, або D: або іншого. Дослідіть характеристики диска: обсяг диска у байтах і відсотках, обсяг вільного місця на диску. Щоб відкрити вікно диска, двічі клацніть мишею на його піктограмі. Дослідіть властивості диска, викликавши його контекстне меню. Для цього клацніть правою клавшею миші на чистому полі і виберіть пункт Властивості. *Які об'єкти є у вікні? Перепишіть назви трьох папок і двох файлів у звіт. Закрийте діалогове вікно.*
19. Відкрийте будь-яку папку, що є на диску. *Перепишіть назви чотирьох об'єктів у звіт і зазначте чи це папка, файл або інше. Закрийте папку.*
20. Відкрийте чотири будь-які папки (можна на різних дисках). Зробіть так, щоб на екрані було декілька вікон. Останнє вікно активне, інші — пасивні.
21. Зробіть активними почергово інші вікна.
22. Упорядкуйте вікна на екрані каскадом. Відшукайте вільне місце на панелі задач і клацніть на ньому правою клавшею миші. Якщо вільного місця немає, то спочатку розтягніть вікно панелі задач. Виберіть у контекстному меню пункт Каскадом.
23. Упорядкуйте вікна у ряд (пункт Зверху-донизу). *Яке розташування вікон Вам більше до вподоби?*
24. Виберіть розташування вікон каскадом. Зробіть активним вікно "Мій комп'ютер".
25. Згорніть (мінімізуйте) усі вікна. У контекстному меню панелі задач виконайте команду Згорнути всі.
26. Розгорніть мінімізоване вікно "Мій комп'ютер". Зменшіть розміри вікна до квадратного вигляду і перетягніть вікно у центр екрана.
27. Закрийте вікно "Мій комп'ютер".
28. Закрийте усі мінімізовані вікна об'єктів, кнопки яких є на панелі задач.
29. Виконайте налаштування екрана (лише з дозволу викладача). Ознайомтеся з закладками діалогового вікна. На чистому місці робочого столу клацніть правою клавшею миші — отримаєте контекстне меню екрана. Виберіть пункт Властивості. Вікно, яке з'явиться, називається діалоговим вікном налаштування об'єкта. Воно має чотири закладки: Фон, Заставка,

Оформлення, Параметри. Поекспериментуйте з фоновим узором і рисунком на екрані. Для цього клацайте у текстових віконцях над назвами фонових узорів і рисунків. Тепер клацніть на закладці Оформлення і поекспериментуйте з кольоро-ровним оформленням кожного елемента екрана: клацніть над елементом, а потім на кнопках вибору кольору для фону і тексту. Якщо кольори підібрані вдало, то підтвердіть свій вибір, натиснувши на кнопку ОК, якщо ж ні, то натисніть на кнопку Відмінити. (Попередження: зараз не треба експериментувати з закладкою Параметри). Закрийте вікно настроювання екрана.

30. Закінчіть роботу. Здайте звіти.

Висновки

Ви ознайомилися з поняттями об'єкт (програма, папка), вікно об'єкта, піктограма. Піктограма репрезентує об'єкт. Вікно розкриває зміст об'єкта. З вікном можна виконати такі дії: 1) відкривати, 2) закрити, 3) мінімізувати, 4) перетягувати, 5) змінювати розміри, 6) активізувати, 7) налаштувати. Вікно складається з елементів, над якими можна виконувати дії, визначені в контекстних меню елементів. Контекстне меню об'єкта чи вибраного елемента вікна викликають натисканням на праву клавішу миші.

Контрольні запитання

1. Яке призначення об'єкта "Мій комп'ютер"?
2. Яке призначення панелі задач?
3. Які є типи об'єктів?
4. Яке призначення піктограм?
5. З чого складається вікно об'єкта?
6. Які необов'язкові елементи вікна об'єкта?
7. Яке призначення смуг прокручування?
8. Які дії можна виконувати з вікном?
9. Для чого вікно мінімізують?
10. Як можна змінити розташування вікна на екрані?
11. Чим відрізняється активне вікно від пасивного?
12. Як зробити вікно активним?
13. Для чого призначене контекстне меню?
14. Як відкрити папку?
15. Як розгорнути вікно на весь екран?
16. Як змінити розміри вікна?
17. Як виконати перетягування за допомогою миші?
18. Як активізувати контекстне меню об'єкта?
19. Як активізувати контекстне меню елемента?
20. Як закрити папку (вікно)?
21. Яке призначення програми ScanDisk?
22. Яке призначення комбінації клавіш АН-4-F4?
23. Як можна розташувати піктограми у вікні?
24. Яка перевага розташування піктограм у вигляді таблиці?
25. Як увімкнути ти/вимкнути панель інструментів?
26. Яке призначення рядка статусу?
27. Як дослідити властивості диска?
28. Як закрити мінімізовані об'єкти?
29. Як виконати настроювання екрана?
30. Як правильно вимикати комп'ютер?
31. Нарисуйте піктограми відкритої і закритої папок.
32. Як викликати контекстне меню робочого поля вікна?
33. Як можна розташувати вікна на екрані?
34. Як запустити програму "Мій комп'ютер"?
35. Як дослідити властивості диска чи папки?

Тема: “Windows XX. Каскадне меню. Запуск програм.”

Мета: “Уміти користуватися головним меню для запуску програм і настроювання операційної системи”.

План

- Пункт Виконати.
- Пункт Пошук.
- Пункт Довідка.
- Пункт Програми.
- Сеанс MS-DOS.
- Графічний редактор Paint.

Теоретичні відомості

Каскадне (головне) меню призначене для запуску програм і керування роботою комп'ютера (див. рис. 1). Його формує користувач і відкриває натисканням на кнопку Пуск.

З пунктом Закінчення роботи ви ознайомлені. Розглянемо інші.

Пункт (команду) Виконати використовують для запуску програми, якщо точно знають її назву. Назву вводять у відповідне текстове поле.

Пункт (команду) Пошук застосовують для відшукування папки чи файлу за відомою назвою або кількома першими літерами назви.

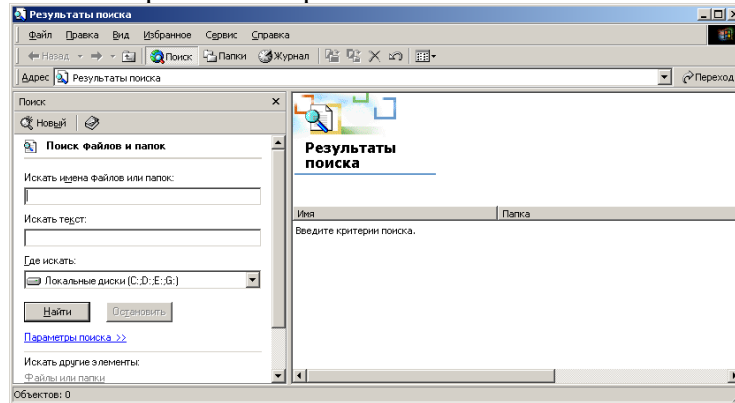

Рис. 1. Діалогове вікно команди Пошук.

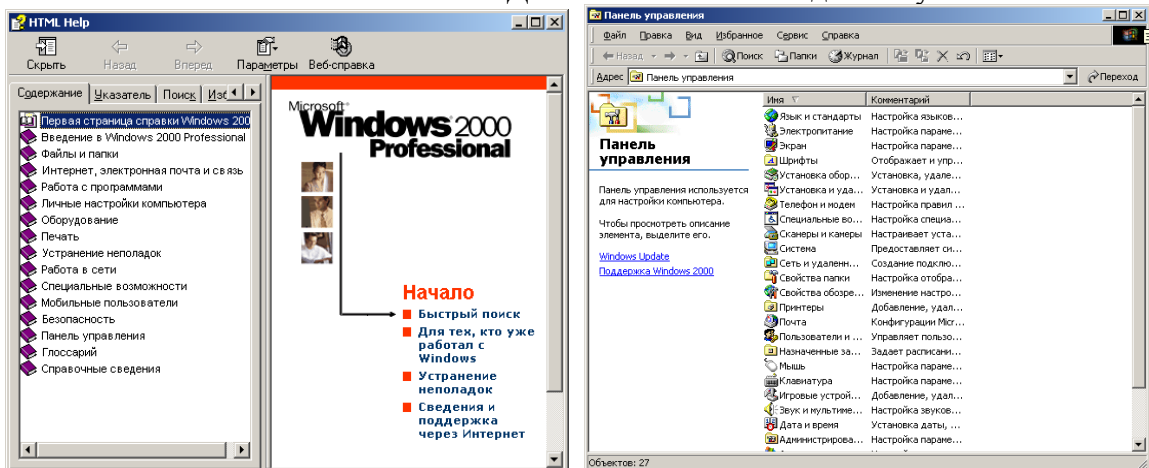

Рис. 2. Вікно довідки та вікно панелі керування.

Пункт Довідка надає інформацію про Windows 95 (рис. 2). Пункт Налаштовування дає доступ до панелі керування, налаштування принтерів і панелі задач. Тут найважливішою є панель керування (рис. 5), за допомогою якої налаштовують обладнання, інсталиють і деінсталиють програми та шрифти, корегують час, підбирають звукові ефекти тощо.

Пункт Документи забезпечує швидкий доступ до документів, з якими користувач працював протягом недавнього часу.

Пункт Програми призначений для запуску програм, що є в його підменю (див. рис. 2). Він також дає уявлення про наявні на комп'ютері програми. Програму запускають так: відшуковують потрібну назву і клацають над нею лівою клавішею миші. Символ трикутника в меню означає, що для цієї назви (а це є назва групи програм) розкриється ще одне підменю, в якому треба зробити вибір. Працюючи з підменю, потрібно акуратно пересувати курсор миші у горизонтальному напрямку в рядку з назвою програми до символу трикутника, щоб відкрити чергове підменю. Не усім це вдається відразу, тому відпрацюйте відповідні навички.

Хід роботи

1. За допомогою пункту Виконати... виконайте програму з відомою назвою, а саме: progman.exe.

Натисніть на кнопку Пуск. Виберіть пункт Виконати... У текстовому полі (де миготить курсор) введіть назву програми progman (можна без exe) і натисніть на кнопку ОК. Отримаєте вікно Диспетчер програм (це повноцінний імітатор Windows 3.1) з вікнами груп програм. *Занотуйте у звіт назви трьох програмних груп, які побачите на екрані.*

Відшукайте групу Ігри і запустіть будь-яку гру, двічі клацнувши на її піктограмі. Спробуйте виграти. Закрийте гру. Закрийте вікно Диспетчер програм.

2. Відшукайте папку чи файл за відомою назвою, а саме: папку з іграми, яка називається games.

Виберіть пункт Пошук (рис. 13) У діалогове поле введіть назву games і виберіть диск, на якому шукатимете папку. Натисніть ОК. Якщо папку знайдете, то на екрані побачите її назву і властивості. Відкрийте папку (клацніть двічі на назві). *Перепишіть назви ігор у звіт.* Закрийте усі вікна. Якщо папки на диску немає, побачите напис: знайдено... О, — повторіть пошук на іншому диску.

3. Викличте Панель керування за допомогою пункту Налаштовування. Перевірте правильність дати і показів годинника.

Відкрийте вікно програми Дата/Час (двічі клацніть на піктограмі Дата/Час), виконайте потрібні дії і закрийте усі вікна. *Перепишіть дату і час у звіт.*

4. Помандруйте по довідковій системі з метою дізнатися, що робити, якщо на диску не вистачає вільного місця і, зокрема, що таке кошик.

Виконайте пункт Довідка — отримаєте зміст довідки. Виберіть у змісті останній пункт Розв'язування проблем і відкрийте його (двічі клацніть на ньому мишею). Виберіть третій пункт Не вистачає місця на диску і виведіть його текст на екран (двічі клацніть мишею). Прочитайте усі поради. Поряд з ними є кнопки для надання глибшої інформації. Натисніть на першу кнопку Очистити кошик. *Перепишіть текст з екрану (пункти 1 і 2) у звіт.*

Наведіть курсор на *гіпертекстове посилання* (підкреслене і виокремлене іншим кольором слово)кошик і клацніть. *Перепишіть визначення кошика у звіт.* Закрийте вікно довідки.

5. Користуючись пунктом Програми, у папці з назвою Стандартні знайдіть і виконайте програму Калькулятор.

Перемножте 456 на 123 і обчисліть квадратний корінь результату. Клацніть на пункті Вигляд у меню програми Калькулятор і виберіть інженерний (науковий) калькулятор. Перемножте тепер 423 на 0,123 і на номер варіанта та обчисліть синус результату. *Відповіді занотуйте у звіт.*

Надайте звичайного вигляду калькулятору і закрийте його вікно.

6. Запустіть програму Сеанс MS-DOS.

Клацніть на відповідному пункті в меню Програми. Запустіть програму-оболонку типу Norton Commander (уведіть у командному рядку команду PC чи VC і натисніть на клавішу вводу). *Перепишіть у звіт назви трьох каталогів (великі букви) чи файлів (малі букви) і зазначте, на якому диску вони розміщені.* Вийдіть з програми-оболонки (натисніть на клавішу F10 і підтвердить вихід клавішею вводу).

7. Вийдіть з сеансу MS-DOS.

У командному рядку введіть команду exit і натисніть на клавішу вводу — повернетесь в середовище Windows.

8. Запустіть програму Графічний редактор Paint.

Відшукайте і клацніть на піктограмі програми Paint в меню Програми.

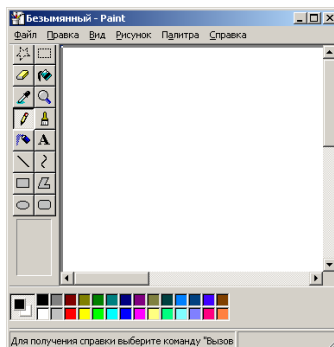

Рис. 3. Вікно програми Paint.

Нарисуйте будинок чи щось інше. Закрийте вікно, відповівши "Ні" (NO) на запит, чи зберегти файл на диску. Якщо потрібно, ознайомтеся з довідкою, як користуватися панеллю інструментів графічного редактора (рис. 15), викликавши довідкову систему (F1 або ?).

9. У папці Стандартні (пункт Програми) відшукайте папку Ігри, а в ній гру Сапер. Спробуйте виграти.

Ознайомтеся з правилами гри, користуючись довідковою системою програми. Спробуйте виграти.

10. У папці Стандартні знайдіть ігри і запустіть гру Пасьянс (Косинка).

Ознайомтеся з правилами гри, користуючись довідковою системою програми. Спробуйте виграти.

11. Закінчіть роботу. Здайте звіти.

Контрольні запитання

1. Яке призначення головного меню?
2. Яке призначення пункту Виконати?
3. Яке призначення пункту Пошук?
4. Як отримати довідкову інформацію?
5. Яке призначення пункту Налаштовування?
6. Як можна скоригувати системний час?
7. Яке призначення пункту Документи?
8. Як відкрити головне меню Windows 95?
9. Яке призначення пункту Довідка?
10. Як запустити програму, якщо відома її назва?
11. Яке призначення панелі керування?
12. Яке призначення пункту Програми?
13. Як правильно вимикати комп'ютер?
14. Як запустити програму на виконання?
15. Як треба пересувати курсор миші у рядку головного меню, щоб відкрити потрібне підменю?
16. З яких пунктів складається головне меню?
17. Як запустити гру?
18. Як закрити гру?
19. Як відшукати потрібну папку за відомою назвою?
20. Як відкрити знайдену папку?
21. Що таке корзина?
22. Що таке гіпертекстове посилання?
23. Як закрити вікно?
24. Як відшукати файл за відомою назвою?
25. Назвіть три властивості (характеристики) файлу чи папки?
26. Які є види калькулятора?
27. Як розпочати сеанс MS-DOS?
28. Як запустити графічний редактор?
29. Як запустити ігри Сапер і Пасьянс?
30. Як закінчити сеанс MS-DOS і повернутися в Windows 95?
31. Яке призначення програми Paint?
32. Як отримати довідку про програму?
33. Як запустити програму Калькулятор?
34. Яке призначення команди exit?

35. Як запустити програму Paint і як вийти з неї?